

საქმე ჩვენ არ გვინახავს, შეურიგებლობით მოამაყე უკიდურესებისაგან ვაკეთებ. ლელ რამე საქმეს ვერც შემიძლე ვიხილო. რამე თუ არის ქართველებში დღემდის გაკეთებული — პოლიტიკური პროპაგანდა-აგიტაციის გარეშე, — ისევ ზომიერ ელემენტებისაგან არის გაკეთებული. ეს უნდა გვასაზრდოვებ ჩვენ და ეს არ უნდა დავეიწყოთ მკითხველ საზოგადოებას, რადგანაც ამის დაიწყოება მრუდუ ზახუ დაყენება ქართველ ერის საზოგადოებრივ განვითარებას.

ცხოვრების რომელი დარგიც უნდა აიღოთ, ყველგან ზომიერების ნაამ გარის შეხედვით, — ჩვენი შეურთობა სრულიად ნაკლებ ზომიერებისაგან არის შეგნობით, ჩვენი რამე სამეცნიერო შრომობაც მათი ნაშრომია, ჩვენი საბავშვო შრომობაც მათივე საქმეა. ცოტადინი ვახე უკიდურესებში მხოლოდ თურხან-ვახუშტის საქმეში გამოიჩინეს და ისიც იმიტომ, რომ თურხან-ვახუშტობა პოლიტიკასთან ახლო სდგას და პოლიტიკა კი უკიდურესობა საქმეა და ისიც იმდენად, რამდენადაც ამ თურხან-ვახუშტობიდან ცხადების მიუდგომელი კვლევა-ძიება განდევნილი გამოდგა.

ავიღოთ სხვა მაგალითები, ხალხის ქონებრივ ცხოვრებაში რა გააკეთეს უკიდურესებში, რა შექმნეს ახალი, რა შეგნობა ხალხს საკითხადღოვ? ეს თვითონ დასაბუღონ, ჩვენ ასეთი, დასაბუღებლად ღირსი რამ ვერ მოგვინახავს. ავიღოთ კრედიტის მოწყობა, მურხანების გაფორმებობა, აბრეშუმის საქმე, მეღვინეობა, თავართობისთან მიწა-მოსხლეა და მეკლანძობა, სხვა და სხვა ქვეყნისათვის სასარგებლო რისივე შემოსაღებად, ავიღოთ თუნდ უკანასკნელი საქმე, თავართობისაგან კახეთის რკინის გზის გამოყენების კონცესიის მიღება, — ყოველივე ეს, განა, ზომიერ ელემენტებისაგან არ არის გაკეთებული? ეს ზომიერი ელემენტები, განა, უკიდურესთა დამხარების მოლოდინში გულზე ხელ დაკარფილნი იყვნენ და საქმეს არ აკეთებდნენ?

თავარი! — აქ უკიდურესები, ამ უკიდურესთა შეურიგებელი ელემენტები მოქმედებდნენ? სახალხო უნივერსიტეტი, — რამდენი საჯარო ლექცია წაიკითხეს უკიდურესებში? რამდენი საზოგადოებრივი და ქართველების სხვა და სხვა საქველმოქმედო დაწესებულება? წერეთლის გამაგრებლობის საზოგადოება? საისტორიო საერთაერთო საზოგადოება? — ყველა ეს დაწესებულება ზომიერ ელემენტებისაგან არის შექმნილი, აველაში ზომიერი ელემენტები მოქმედებდნენ და ათასგვარ დამაბრკოლებელ მიზნების მიუხედავად საქმეს წელ-წინლა არიგებენ. იბიროვ უკიდურესი თურცვა ამ საქმეებში და საქმეს თუ აკეთებს, ეს სწორად ისეთი უკიდურესი ელემენტები, რომლებზედაც "აროებაც" ამბობს, რენგებამბი არიანო, — უკიდურესებში სწორად ეს რენგებამბი გამოადგენ უფრო ვაღწურავლები და გაბედულები.

გულ წურველობა დამატკიცეს იმით, რომ თავიანთი წარსული ღირის შეცდომისაში ვიკარდ აღიარეს შეცდომად, გაბედულები იმით, რომ ამხანაგების და დანართენ უკიდურესების საყვარესი და გაკიცხვის არ შეუშინდნენ და ათასმადა უკარ ჰყენის ის გზა, რომელიც ქართველ ერისთვის საზარლოდ მიიჩნევს...

ამ სათამაშეს ჩვენ კიდევ ბევრისაგან მოველოდ და, რაც უფრო ბევრი აღმზარდება ასეთი, მით უკეთესი ქართველობისთვის, — ამითი ქართველების მოქმედებ, ზომიერ ნაწილს ძალი შეემატება და ისინი, ვინც კიდევ უკიდურესობის სიზმარითიან დადმოყურებენ ქვეყანას, ქართველ ერის საკეთილდღედ სასარგებლო მოწყობაშია. ვიკარდ იცის რამე, — იმ ძალას, რომელიც ახლა პოლიტიკურ ორგანებში უწინყოფოდ იკარგება, — ქვეყნის სასარგებლოდ გამოიყენებენ...

ღრო არის მოვიპოროთ თვლიდან ის ბრევი, რომელიც სინამდვილის დასაბგას გვიძინებს, ღრო არის დავიფიქროთ ის შექმნილი შესაძლებლობა უკიდურესობისა და ზომიერობის, რომელიც სასურველოდ ქვეყნისათვის ქმნის და მიმდინელი ვიკარდის ყველას, ვისაც კი პროგრესისთვის სახელი ენატრებოდა, დავუკვიროთ ცხოვრებას. შევიგრძობთ ქართველ ერის ახლანდელი მდგომარეობა, ვავითვალისწინოთ მისი ათასწარიერი ეროვნული საქარობა, — ვავითვალისწინოთ თუ რა გააკეთეს ამ საქარობაში დასაბუღებელი უკიდურესობისა, ვავიგოთ, რისი გაკეთება საქარობაში დასაბუღებელი უკიდურესობისა დასაბუღებელი უკიდურესობისა დასაბუღებელი უკიდურესობისა...

როდ დასაქრობა თუ არა ამ საქარობაში დასაბუღებელი უკიდურესობისა? ნუ დავიწყებთ, რომ ამ სათარაო საქმეში ვიკარდ ვასაკეთებელი, — უნდა დაიფიქროთ სოციალური რფორმების და უნდა დაიფიქროთ ზოთ ჩვენი ეროვნული დასავრა, რომ ქართველობა ერთ უკიდურესი განვითარება მიახტრახოს. სოციალური რფორმების შემოსაღებად ჩვენი მეკლანძობა ბევრს ეთრფერს ვერ ვავიგებ, რადგანაც ჩვენ ბევრიც რომ ვეცალით, ჩვენში სოციალისტობას ვერ დაემაყრებთ, ჩვენს გარშემო ქვეყნებში, რუსეთის და ვეროპაში სოციალისტობამ ვფხი თუ ვერ მოიკადა და კამიტლობის დავლით ვერ დაიჭრა. მეორეს მხრივ, ძალიან წინაღმდეგეტი რომ ვიყოთ სოციალისტის, ყველგან თუ დასაყარა, ჩვენშიაც, ჩვენ დაუთხოთავთ, შევივა და დამარცხდებით.

ეს ქვეყნისათვის და ეს ქვეყნისათვის არ უნდა დაიფიქრონ იმით, ვინც ხალხში საქანდაგებლობა ვამოიდის და ვინც ხალხის სულსა და გულსა მხოლოდ სოციალური პრობლემებით იტაცებს. სულ სხვადა ვეოგნული საკითხი. ამ ჩვენს ქართველებში ეროვნულ დასავრის მოსაზრებს, — ჩვენს თავიგარადა რიგინ არ ვაკეთებ, — მომავალ დემოკრატიულ რესპუბლიკის ან ფედერაციის მოლოდინში თუ დღევანდელ არ მოვხდენთ ხელი ეროვნულ ბრძოლას და ჩვენი ეროვნული ენაობა არ შევიჩინებთ, შემდეგ გვიან იქნება, რადგანაც ეროვნული სივლეოს გვიკადა და საფლავი ჩასულ ეროვნებს შემდეგ სასოციალური სულს ვილა ჩანაკავს?

ეს ეროვნული ბრძოლა ამიტომ აუცილებელია ყველისათვის, ვისაც ქართველობაზე ვფიქროს შემსტკევა, — ამ ეროვნულ ბრძოლის აუცილებლობის უარის ყოფა და ხალხის ძალიან დაქსაქსეა სოციალური პრობლემების ნიადაგ მოკლებულია რადგანაც ამით სოციალური პრობლემების განხორციელებას არავფიქროს შემებატება და ქართველ ერს კი ეროვნულ ბრძოლისათვის საქარობა ძალები ესმაბა.

ეს ეროვნული ბრძოლა გულისხმობს ქართველ ერის ქონებრივ განვითარებას, მის ვალონიერებას; სწორედ აქვეყნ, ამ ვალონიერებისაკენ მიქცეულია ზომიერების ყურადღება და მეკლანძობა, ამჟვე ვალონიერების, ვინებრივსა და ქონებრივს ვალონიერებას; უნდა ეცადოს ზომიერებთან ერთად უკიდურესნი, თუ მათ ხალხის კეთილდღეობა უფრო აწეუბებს, ვიდრე პარტიკული პროგრამების დაკვა და მათი სიწინდელი. აქვეყნ ვიწყებთ ჩვენ უკიდურესთა ბანაკში მიყენი ქართველებს, რომლებიც საშობილის სიყვარული სულ დანდუბული არა აქვთ.

ქ. თუმანიშვილი

საჩუმე ასეთი უნდა

ზარზან დიდი მითქმა-მოთქმა იყო ქართველ საზოგადოებაში და განსაკუთრებით ტფილისის თავად-ზახურებში: საზაროთი თეატრის აშენებამ აუარებელი ფული შეთანქვა, — პირვანდელ ხარჯთ-აღიკცებას თან და თან ახალი ათი და ასი ათასები ვიტებოდა, ბოლო აღარ უყანდა საქმეს, პირველად ნაანგარიშზე 80,000 მანეთის მაგერივად 300,000 მანეთზე მეტი დაინახვა...

როდესაც კრებულს ზოგიერთები ამის გამო უკმაყოფილებას აცხადებდნენ და თითქმის საქმის შეჩერებასაც ითხოვდნენ, საზოგადოებას გამოუცხადეს, — თეატრის თუმცა გვერ კიდევ აშენდებული არ არის, მაგრამ იგი საში წლის ვადით უკვე მივეთო იჯარით ქან იავოსოდა დას, დროზე თუ არ ჩავდარიბო სრულად დასრულდებული შენობა, ვერცა ვადავებდებოთ: იმისაც უმატებდნენ, რომ იავოსოკის ქალი თავად-ზახურობას არ დაინდობს და ვერცა ვის უფლებით, უყოლოდ ისარგებლებს...

ჯარიმის შიშით ვიდასწევითეს შენობის დასრულებას. რაც ვადამდის ამერიტო დასრული იყო დარჩნენ, პერიტომ საქმის დასაქარებად ზედ მეტ ხარჯების გაწევისაც არ დავიგინდვ, ვანსკულბრების მარჯვე ბუნს მიანდვებს შენობის ხელდაშეღებლობა, ვინც თვლიდა იავოსოკის ქალისთვის არ ეწყინებინათ, მასთან პირადად ვამოსულავყვნ. ეს მით უფრო, რომ კრებას მოხსენიდა, — იმიტომ დევქარდით და შენობის დასრულებამდის ვადავით თეატრი

იჯარით იავოსოკის ქალს, რომ მან ეს თეატრი თავად-ზახურობისთვის ძალიან ხელსაყრელი, სასარგებლო პირობებში ვილა, როდესაც ზოგიერთმა ექვე შეიტანა იავოსოკის ქალზე და განაცხადა, — შეიღებამ მან ეს ჩვენთვის ხელსაყრელი პირობა დაარღვიოსო, კრება დამაშვიდეს და უთხრეს, პირობის ასრულება უზრუნველყოფილი იმ 5000 მანეთით, რომელიც იავოსოკის ქალმა საშინოდ უნდა წინდაწინვე ვადაცეს თავად-ზახურობას...

ამბობდნენ აგრეთვე, რომ თეატრის აშენებით და ამ თეატრის იავოსოკის ქალზე გაცემით ქართულ დრამატულ დასს ზღწივი ბინა ექნება, — თვით რვაჯერ თეატრის დარბაზი მას დაეთმოზაო. როგორი გამოდგა ეს შუღღივი ბინა ქართველ მსახურებისათვის, თვითონ განაცხადონ, ისიც სთქვენ, როგორ უწყობდა მათ ხელს წარადღებებში თეატრის ქებაული მოიჯარადღე.

ეს შუღღივი ბინა მათთვის შუღღივი არ იყო. იავოსოკის ქალი ყოველ წარამადგენაში ფულს სთავდა და, რაც მათ ამ ფულს ვადახდა არ შეშლიათ (ან არ უნდათ), მათ თეატრის ქირა მოიჯარადღემ თავად-ზახურობას დაიფარა და თეატრის იჯარაში გამოურჩა.

ამანარად თავად-ზახურობამ თავისი ფული ვადახდა იავოსოკის ქალს ქართულ დასის მაგივრად, იავოსოკის ქალს გაუწავიდა ის ვალი, რომლის მიღებას იგი ვერასოდეს ვერ მოახერხებდა. ამანარად თავად-ზახურობის წარამამდგენლებმა თავად-ზახურობის დატებეს თათზედ დრამატული საზოგადოების ვალი, ვ. ი. ისეთი ვალი, რომლის ვინაღლებამ მასაც არ შეშლიდა.

ამანარად ის იჯარის ვამი, რომელიც ახარებდნენ თავად-ზახურობას, თურქე, ფუყე ყოფილა, ამ ვამს უნდა გამოკლებოდა ის ფული, რომელიც ქართულ დრამატულ დასს ეყვრებოდა...

იავოსოკის ქალს მათე ისევ ქობაგობა და ქირადა, ახლო საზოგადოებრივ თეატრზე მიღდა საქმე; ვესც წინდაწინვე აუღია იავოსოკის ქალს და აქვე დროზე ჩავაგზავნდომისთვის თავად-ზახურობას ვერცა ვიკარდით თეატრი უნდა დამჯადობო შენობა, ზოგერთმა აქვე დაიწყო დაიწყო — შენობაზე ხელი ავიღოთ და იავოსოკის პირობა მოვასაბინოთაო.

ყველას ესლაქებდა იავოსოკის ქალის ზოგადი ქობაგის პასუხი — იავოსოკის ქალიან ვიყავით და დამდვილებით ვეუბნებთ, რომ იგი პირობას არასდროს არ მოგისაბობს. პირობით, შენობა დროზე თუ არ ჩააბარეთ, ვერიმის ვადახდაღწვენ, მათ, რადგანაც საზოგადოება დასი შედგენილი ყოფილა და შენობა მზად თუ არ ექმნა, თვითონ ფულს იხარალბობს.

რა ექმნა კრებას? ვადაწევითეს საზახულ თეატრისათვისაც ფულს ვადახდა... ახლო იავოსოკის ქალს პირობა მიანც მოუტია და საზახული თეატრზე ხელს იღებს, მაგრამ თ ვადახდაზახურობა იძულებული თეატრის ატებაზე ფული მიანც დახარჯოს, რადგანაც შენობა უკვე დაწყებულია და მისი დაუსრულებლად დტკოვდება საზარლობა.

ესეც არ ექმნა — იავოსოკის ქალს საზაროთი თეატრის იჯარაც მოუტია და შედგენისათვის ეს თეატრაც არ უნდა ამნარად იავოსოკის ქალი საშიწლის ვადით უნდა ავლო საზაროთი და საზახული თეატრები და ამ სამ წელიწადში თავდაზახურობისთვის თითქმის 50,000 მანეთი მიეტაც; ნამდვილად კი მხოლოდ ერთი სტონით შეიჩინა საზაროთი თეატრი და თავად-ზახურობას ფულად მხოლოდ რამდენიმე ათას მანეთი ვადავაღლო. კიდევ რამდენიმე ათას მანეთის ქართულ დრამატულ საზოგადოების ვალი ვადასევა...

თუ მართლაც ამბობდნენ "ზარზან ისინი, ვინც საზოგადოებას არწუნებდნენ ძალიან ხელსაყრელ პირობებში ვაგვეს ვაქცეული იავოსოკის ქალზე თეატრის შენობა, ახლო იავოსოკის ქალის წასული თავდაზახურობისათვის ხომ საზარლობოდ უნდა ჩავთვალოთ, ამ საზარლის აღსაღვენიად თავდაზახურობას კიდევ ჰქონდა ხელში 5000 მანეთი და სლოქარბელი იყო, რომ ამ 5000 მანეთს თავდაზახურობაც ვადახდაღწვენებდა იავოსოკის ქალს, რომელიც ორჯული, — საზარობისა და საზახული თეატრების აშენებაზედ — ვარიმის ატებას ამირებდა თავდაზახურობისაგან.

ნამდვილად ასე არ მოხდა, თავად-ზახურობამ აქვე რიდაც უწინური გულკეთილობა ვამოიჩინა იავოსოკის ქალის შესახებ და 5000 მანეთი მას სრულად ჩაუჩრიალა.

ყოველივე ეს ქართველ თავად-ზახურობის საქინაობის საწყობად დაზახისათვის იქნება, — ყოველივე ეს მივიწყებული იქნება, რადგანაც საზოგადოებრივ განათლებლობა თვითონ ისინი იქნებინა, ვისაც უნდა მოკითხებოდა პასუხი და ყურის-მგებლებად კი ყოფილებათ ნაცნობ ნათესავები.

ეს ნაცნობ-ნათესავები მოსმენენ რა თავისთან "ილავიყვებენ" კრებულ მოქართველ სიტყვებს, მათ საზოგადოებრივ განათლებლობა მამულიშვილების ვიკარგინით დამაშვიდებენ.

ისტორიაც ამ მოკლეფიქრების უაწვარო და სასარგებლო შრომას და მეკლანძობას არ დაივიწყებს...

აქარი

პეტებურადღან ვევრენ, რომ სამინისტროს ტფილისის თავ-ზახურობისათვის კასეთის რკინის გზის ვამოსავნად კონცესია მიუცია, და ამ კონცესიას 4 ნახევარი პროცენტი სარგებელი უზრუნველ უყვია. საქმის დაბოლოებებით ვადასაწყვეტად საქარობა სახელმწიფო საბჭოს დატურეც და ამ დატურის იმედზე არის, შედგენ კაპიტალისთვის შეგნა საქარობა, რამდენიმე ვიკარგინით უკვე საამისო წინადადებაც მიუღიათ. იმედია საქმე მათე დამოლოვდება.

სტამბოლი. პალატაში ლაპარაკია ადანაში მომზადის სისხლის ღვრის შესახებ, ვადასწყვეტეს საპარტალი მისცენ შინაგან საქმეთა მინისტრი და ადანას ვაგურნატორი. ადანაში სისხლის ღვრა არ მოსაბობია, დაიბარებოთ ქურთები აწვაქენდენ, კოლიის ცეცხლი გავლებდა, ბრუსელი აჯანყებას ატვიან, — აწველა ამ ადვილებში ვარიგებ ვაგავნეს.

პეტებურა. ვრალაბინიკმა 1000 მანეთით დაავარია აგვისტოც შეინაას? რედაქტორი იფონ-ბიტენი.

თავიჩი. რუსის ვარიგებ თავრობაში შეგებ. ენ-უღ-დლოვმ თავი დაანება იმ პოლიტიკას, რომელიც მოტყვილებით ხელში ჩაიგვლო.

სტამბოლი. ახალი სამინისტრო შესდგა. დიდი ვებრიო თვევიც ვაშა, შინაგან საქმეთა მინისტრი — ვფრედ ფაშა, სახეველო — სალი ფაშა, დანარჩენები ძველ სამინისტროდან.

ნამცეტის მუღღელს იტალიაში მიწის ძვირსაგან დაზახლებულთა სასარგებლოდ შეუგროვებია 29,833 მ. 50 კ. ტფილისში არსებულმა კომისიამ, რომელსაც მინდოლი აქვს ვაგვაშიაში უნივერსიტეტის მოწყობა. კავთარავია, რომ მარტო თურქიული ფაქულტეტი თუ ვაგანა, ხარჯი 135,000 მანეთი დასკრებდა, მარტო ფიზიკურ-მატემატიკურ ფაქულტეტისთვის კი 167,000 მანეთი არის საჭირო. შემოსავალი ერთი ფაქულტეტის ნაანგარიშგია თითქმის ას ოროპო ათას მანეთით.

ტფილისის ქართველი უნივერსიტეტში და შეწრლები ამირებენ მოკლე ხანში რამე უწინაშე ვამოსცენ. უნდათ აგრეთვე განსაკუთრებული ამხანაგობა ავიწყონ ქართულ წიგნების ვამოსცემა.

სათათბროს წევრმა საგათილიანმა ახმელ რიზას ახლოვარდა ოსმალთა ვამარჯება დებეშით მიულოკა.

სასარკოში მინისტრების ვამოკვლა კონსტიტუციის აღწევის ნიშნად მიიჩნის შავიკრთობა.

ახლოვარდა ოსმალებს ვადაწუყვებრით მოწინააღმდეგეთა შეზარალებლად მოსაზრა.

ზმები დადის, რომ რუსეთის უმაღლესი მთავრობა მემარჯვენეებისაკენ აშკარად იწყება. ცნობილი სათათბროს წევრი ნარკოვი ხელმწიფედ დიდს აღწერთა მიუღია.

წოვო ვრეშია, რომელიც ყოველივეს იცის მთავრობის ვანზახვა, სტალინის მისალოდნელ ვადვენების შესახებ სწერს.

ახლოვარდა ოსმალებს აბდულ ჰამიდ ცოცხლად დატურეც იმ იმედით, რომ მილიონ მოსავს ის ორ მილიარდ ფრანკზე მეტი, რომელიც მას ვეროპის ბანკებში შენახული ჰქონია.

ქაიმილი ფაშა დამაღწელი.

ბურჩან ელინდი, აბდულ ჰამიდის შვილი, არაბეთში აჯანყებას ამხადებს.

ბაქო. თებრიდან დანება მოვიდა: შავია დაითხოვა ვარიგებ საქმეთა მინისტრი საად-დოლუგი, რომელსაც საკონსტიტუციო მისწარფება ბრალდებოდა.

სტამბოლი. ვრტერპოში ვარიგებისათვის ახლოვარდა ოსმალთა ოლმები დაანგრიეს.

გაზ. "ჩვენი საქმე" დიკეტო.

შეჩინული დრო

სარწმუნოების ღვნა, ქვევადე ყოფილა იგი თუ ზვიდათ, ჰპარტიკული ვეწვლან მის წარმომადგენელთა დღეში განხორციელებულა. რადგან ეს აწე ყოფილა, და დღესაც ასე ზეგნა, ეს ორი ცნება ამ აზრით (ღვნის შესახებ) თანახმა უფლებით და ერთ შინაარსით რომ ვიქართო, ვგვინდ, დიდ შეცდომას არ ჩავედინებ. სარწმუნოების ღვნა იმიტომ ვარწმუნა არ არის მსაფხობი ვარიგებია იბირობაში საზოგადოთა და ჩვენი ეკრჩოთ. ვინც რომ მხეცელობაში ვრწმუნა, დიდ-ხნის საუკუნე იესე ახლო ჩვენთვის, ქამდის ცხოველნი არიან მისი იარები, და დღეს ისეთი ვადაცელებულის ტკივლითა შექნენ ვინაი რეგს გულს, რომ უწიბო იეთ თვის არსებობას ვაგვანებენ.

ამ ხნის ვანავლობაში რჯულის წინააღმდეგ (ამ სიტყვას ზემო აღნიშნულ მისაზრებით ვგებრებ) ბოძარებულა ზომების იმდენ რამეს შეგვანდეს, ილენი რამე ვეგანდეს, რომ ჩვენთვის ამ მხრივ მოულოდნელი აღარა უნდა ყოფილიყო რა და დღევანდელ სსსტე ზომებს აუხსნელი ამოცანა არ უნდა ეთავაზნათ ჩვენთვის. მიუხედავად ყოველგვარ დაბად სასარის ხარებისა, რომელიც სად ვადღემდის არც თუ ვარლო და დიდის უწინათ დაწყობილი პოლიტიკა, მიანც ძნელი წარმოსადგენია ის სუსხანი, უტეირი, სალახანა თინანობის სავსე ნაბიჯი, რომელიც ასე დაუპირებლათ ვადასცეს ახლო ჩვენის დიდალა სამღველოების მოსაზრაბა. ის-დაე ვარჩინია დილის ვაგვებობით მოგებინათ რამე მიზნი. თუმც იქ, სადად ჰურიშევენებები ვეფორენ, მიზნის ქება — მხოლოდ სარბის კავის საქმე! მგარამ აქ დიდხნის მოთქმებულა, დროებით ნასარგებლს ნაბიჯს უფრო აქვს ადგილი, ვიდრე ჰურიშევენილს ვამოლოშკრებას. თუ საქმის ვარკებობას მოსაცნობი, ციებ-ცხედობიანი სისწრაფით ემუჩებინან დამარბინ ის, რამაც ამ რამდენიმე ხნის წინეთ სერობულათ დათქვა და ექვი მისცა საუკულებით ბეჯეთი ცდის და ამავს ამით ხაყლისა.

დგის კაცი, მაშინ დავრწმუნდებით მისი სიბრძნით.

შენ ხომ თანახმა ხარ? ვითებდა მომრიგებელი-შუამავალი პირველი.

პირველი გაცილს შეყვანად, აღარ იცოდა, როგორ მოქცეულიყო, ბოლოს ისევ დასტურად დასცა:

— რაქნა ბატონო, თანახმა ვარ, წამოვიკიდოს და ჩემი ცოდვილ მივინჯო.

ერთი მეორეს წამოიკიდებს და მომრიგებელ-შუამავლის წინ გაათარგმანა-ტარტებს; თან წამოიკიდებული გლეხი ყურში ჩასძახებს: — ჩემი ცოდვილ შენა!

როგორც შენ მართლა დაიფიცე! მაყურებლები ხარხარებენ.

მომრიგებელი შუამავალიც თანხმობს წამოიკიდებას მეორე გლეხის სასარგებლოდ განაჩენს ადგენს.

Legatus

თქათრი

ქართული თეატრი. შაბათს, 11 აპრილს, დაკლებული ფასებით წარმოდგენილი იყო იმენის ცნობილი პიესა „ქეთი შტოქანი“. კარგები იყვნენ ვ. გომისტი (შტოქანი) გ. გედევანი (ბურჯანაშვილი) და იმედ-შვილი-ხაშვილი (ას-ლაქანი) თუშუკა უქანასქელი არა იმე-ნისხეული იყო. ხალხი ნაკლებად დაესტრა.

მარი მდევანის ბენფეისი. ხუთშაბათს, 16 აპრილს, წარმოდგენილი იყო ლ. ანდრეისის პიესა „დადანი ჩეხი“ კარგები იყვნენ: თეთ მოზინგის ვ. მდევანი (ოლეა ნიკოლაენა), ვ. გუნი (რეხუერი) და ნ. ჯავახიშვილი (ველიკო ანტონოვა) კარგი „დგონიკი“ იყო ბ. სავარდუი. ბ. გვიარდი ვერ დავიხატა გლეხობის ტიპი. სუსტები იყვნენ აგრეთვე ვ. შალიკაშვილი, ანიქა და ვ. ურუშაძე. უქანასქელს არაფერი არ ეტყობოდა სტუდენტობის ასე გეგონებოდათ „ლოთიანად“ თავში ჩაუფარებოდათ. არ იქნა და არა ჩვენმა არტისტებმა სქათრი ვერ შეისწავლეს მავალითერ ქართლიან ასეთი მარკალიტები გვექმოდნენ: „ჩქარა ქენი“ „მინა მოვიდა“, „ბულივანი ვინა“ და სხვა არ ვიცი, დეკორაციები, ვინ არის დაშვება მთარგმნელი, თუ თვით მოთამაშებენ? ეს კია, რომ საზოგადოება არაფერი არ არის დანახვე. საზოგადოებას განსაკუთრებით მოეწონა ის „ქელოზა“. რომელიც უქანასქელ მოქმედებაში ვ. გუნიამ გ. გომისტი ვ. შალიკაშვილს. ამ ქელოზამ დიდი ტოვის ცემა გამოიწვია, რაღა ცირკი და რაღა ქართული თეატრი!..

სახალხო სახლი მშ. შუბლაშვილები. კვირას, 12 აპრილს, ქართულ სახალხო სკენის მოყვარუთაგან წარმოდგენილი იყო: „კოცნა პირველი და უქანასქელი“ ვესი. თარგ. ე. შათირიშვილის და ვ. გუნის „სიქე-სიქიანი“ უქანასქელი პიესამ მზარულად ჩაიარა და მოეწონა კიდევ საზოგადოებას. კარგები იყვნენ ბ. რომანიშვილი და ქ. თამარაშვილი. ქ. ლევანა ამ საღამოს როგორდაც უგებურად თამაშობდა. შეუფერებელი როლებში გამოვიდნენ ბ. ბ. გოციროძე და ივანძი.

საზოგადოებრივად უნდა შევინაწილო, რომ როგორც სკენის მოყვარულებს, ისე ზოგიერთ არტისტებს ზნეო სჭირთ თავიანთ ძალღონის გაუმჯობესებლად შეუფერებელი როლები აიღონ. ეს არის მიზეზი, რომ მაყურებლებს ამ ედინებათ, ან თეატრიდან გაიზიან. ჩვენში ბევრია ისეთი რომელიც ისე არ ითამაშებს რომ უსათუოდ რომელიმე დამსახურებული არტისტის როლი არ აიღოს და ისე არ ითამაშოს, როგორც ეს არტისტები თამაშობენ!!! არ ვიცი რა არის მიზეზი: ან დამსახურებული არტისტებს ეჯობებინათ, ან ერთ ქართულ ანდაზის „უანაწარუთი თომაც ანაწარუთია“ მიხედვით რქვეყნათ. ასეთსავე სურათს ვხვდებით 12 აპრილის წარმოდგენაზე. რა თქმა უნდა ჩვენ იმის ტექსტში არ გვიხდება, რომ დამსახურებული არტისტების როლები სახალხო წარმოდგენებზე არაფერ არ აიღოს. (ეს შეუძლებელია არის) მაგრამ საქარია, რომ „დამსახურებული“ არტისტებს გადაიმეტებულად არა პაიადვენ... და როგორც ძალი და ღონე შესწევთ ისე ითამაშონ. ეს ბუ-

ნებრივც იქნება და საზოგადოებაც უფრო კმაყოფილი დარჩება, რადგან გადასრულებული პაიად ხელს უშლის ფართო ნიქის გადასვლას და ხელფრანგულ ელფრანგულ უკარგავს. სასურველია, რომ ყველა არტისტებმა ირგინალობა შეიტანონ თავის თამაშობაში და ერთხელ და სამუდამოდ კლოუნ-მომხირობას თავი დანებონ.

„კოცნა პირველი და უქანასქელი“ სრულებით არ შეფერება სახალხო სკენას, თუშუკა ბ. ალ. იმედ-შვილი და ქ. ქეთიძემ გვარინად ითამაშეს. როგორც მისალოდნელი იყო, ხალხი ბლომათ დაესტრა.

პირასკვის 17-ის აპრილს განმეორებული იქნა გოგოლის „ჩეხი-ზორო“. პირველთან შედარებით წარმოდგენამ სუსტად ჩაიარა.

ხელ, 21-ის აპრილს, წარმოდგენილი იქნება „სამხედრო ბანაკში“.

დაბა-სოფელი

ბანა (სენაის მარა). ბანა დიდი სოფელია მდებარეობით და მცხოვრებით რიქით. აქ არის კარგა მოხრდილი ბანარა, სადაც უმეტესობა ებრაელებია; მთელი ვაჭრობა მათ ხელშია და მიდრატაც არიან.

ჩვენი ებრაელები სარწმუნოებრივ ფანატრით ისე არიან დაბრუნებული, რომ სხვებთან არაფერია საზოგადო საქმეში მონაწილეობას არ ღებულობენ, მაგ., პირადად ბიბლიოთეკა-სამკითხველო, ისინი რომ ამის დაარსებაში მატერიალურ დახმარებას გაუწევდნენ, ერთი კი არა არის სამკითხველო დაარსება.

ჩვენი ებრაელები სწავლა განათლებას გაუბრძანებ, მათი ხაზში თუ ებრაულ კითხვას ასწავლის ბავშუს ადამის მეთოდით, მორჩა და გათავდა, — ის ნასწაველია.

ამის წინააღმდეგ სახალხო ინსტრუქტორ ბ. სულაკაძე მივიდა ებრაელების სალოც-ველოში, სადაც ისინი იყვნენ თავმოყრილი და აუხსნა მათ, თუ რა საქარია მათთვის რუსული ენის და ანგარიშის ცოდნა, მისცა მათ წინადადება აეცათ შენობა სკოლისთვის და მასწავლებელს ჩვენ გამოვავალთ ხაზის უცხოებით, მაგრამ ეს ადგილმა უარი განაცხადეს.

სკოლა და ბიბლიოთეკა... ან ორი უტყუარი ფაქტორი ჩვენს პრაქტიკურ მასულ, მუცლგულურ და მსკუტელეშელს. ესენი ხელ-ხელ გადახეულნი უნდა მოქმედებდნენ, მაგრამ, სამწუხაროდ, ჯერჯერობით ვერ მოეწყო ეს საქმე რიგინადად ჩვენში.

მიუხეველი დაგეთანხმება, რომ მეტად ძნელია იქ რისაზე თქვა, სადაც არ არის გაცემება, საკუთარს „მე“-ს აქვს დათმობილი ფართო ადგილი და სამართლიან შენიშვნას ან რაიმე სასიკეთო რჩევას ეგებებიან ან შეუქრით, ან არა და შემდეგს ანდაზით: „ძალი ჰყვეს და ქარავანი მიდისო“. და ან რა გინდა სექაჟო, როდესაც ვერ ხედავთ ვერაფერს სანუგეშოს და რასაც გადაავლებთ თვალს, ყველა მიძინებს და უქანა ჩამორჩენის გზაზე დაქანებულია, და ერთსა და იმავეს სავანე კი ლაპარაკი მოსაწყენიც რო არ იყვენ, წყლის ნაყე გამოდის.

დ. აბაშა (სენაის მარა). დაბა აბაშის საზოგადოებრივი ცნობა თუ ათი სამამასხლისო სოფელი აქვს. ამ სოფლებში ვერსად რიგინა გზის ვერ შეხედებთ; ან უნდა მიდოდებ ბედაური ცხენით და, „ფილტრით“ თუ შესწერი წასვლა, საფეხინადი უნდა გევიკოს ხელში, როცა ყოველ წუთში ნაყე მკლამს ვიო იხნიქები, გვერდებზე დამიჯებით თავი შეიმკრო! ხოლო ამვე დროს ფიზიკურ „ჩეხი-ზორო“ უნდა ქანდეს საქმე, რომელიც იქ იმეათი სანახარია, თორემ შეიძლება მთლიან დაიკარგოს! კაც გული გეტემა ასეთ ბეზახალზე გულშემატკობობას რომ სრულებით არ ხედავ ამ ვითარებას ქვეყნის მომუდელ და გულშემატკივარ მუქია მქამელ ბიუროკრატებისაგან. მე არ ვიხმარებ ხალხს: რა საქარია მათარსებით გამოყვანა და მის გზოში გზის გაკეთება, განა ეს გზა მისთვის არ არის საქარო? მარა იმ ზომამდის დაქინებულია და შეუგნებელია ჩვენი ხალხი რომ მისთვის უფროსია საქარე და მისი გასაცემელი საქმეზე მინც მტრად გებლს თოჯლობს, გზა ეს პირველი საქმეა სოფლის ცხოვრებისთვის. მიუხედავად იმისა რომ ეს-ლა ყველგან თითქმის თავისივე ათრჩეული მამასხლისი ყავთ ეს მამასხლისებიც ვერ ხედავენ თავისი სოფლის სიაყარებს იმ ზომამდის უბრალო მოხელედან დაწყებული დამსახურებულ ბიუროკრატამდის სულ თავის ჯიბის ინტერესის მეტი აღარაფერი ახსენს და მარტო იმაზე ფიქრობს უფროსის უფროს მტრებით გამოქეპობს ვიოთ და ასეთი ერთგული ვარ თქვენს აღმატებულების... ვი თქვენნი ბოლო თქვენ ვიოთ და ქვეყნის მომუდელს თუ ფიქრობთ რაიმე სასახურს უწევთ მშრომელ ხალხსა და ისინი კი თქვენ გეშახურებიან და იმათი ნაშრომით ცხოვრობთ.

სკენიხა

წარილი „ივარის“ რედაქციაში.
ბევრგზით დარწმუნებული ვარ და მათთან გამოცდობები მიმტკიცებს, რომ ამ ჩვენს საუკუნეშობო ხანაში თასან ნაწი უსიამოვნებას და წარმოდგენით, შინა და საფრთხესაც კი განიცდის საზოგადოებრივი ჩვენი ებრა-ელები პრაქტიკული კორესპონდენტ-ტი. სამწუხაროდ ჩვენდა თუ ვისმეს რაიმე სიბრძნულე ამილენ და ამა თუ იმ ნაკლებ მიუთითე მესივე კარგად, იგი-წყება წინაგობრე მზარეს და ნაცვლად იმისა, რომ ნაკლები სწავლობს, მიმართავს ისეთს სამარცხვინო ტაქტიკას... რომ-ლითაც დამშვიდებს გულს, რა საშუალებითაც უნდა იყვენ ის მონაქმედები, შრომით და მიზანს რადწეოს.... რასაკვირ-ვლია ყველა კორესპონდენტი ველდებუ-ლი იტყვდეს სიბრძნულე და არასოდეს არ უნდა გადაედგეს წესიერების წამლობა და ღირჯად და დაეკრებულად უნდა ცდლობდეს, რომ ნათელი მოვიყოს იმ „ბუნეს“ საქმეს, რომელსაც კორესპონ-დენტი ეტყის თვითი შეყურება ბოლმე, მაგრამ სავალალო და სამწუხარო ის არის, რომ თუ „ცოდვილობა“ კორესპონდენტმა დასძრა და რომელიმე „მსუქან“ გვაწ-უხედ, ენის სისწრაფით მასთან ერთად გაილაშქრებს მთელი „ისი“ პარტია, მისი ნათლობირობები და მისი მიხლობე-ლი პირფარეუები და სხვა... ანდა რად არ უნდა დაუქრონ მზარი მათთვის სა-პარტია ბობოლას, როდესაც მისი (ბალო-დებულის) „ცოდვილობა“ შენაძენ ქანზედ ულაქსაგენენ ენას, საიდანაც გრანობენ სიტკბოს ეს გათასირებულთა ლაქიათა გულნი მით უმეტეს, რომ კორესპონდენტისაგან ასეთს არას გამოვიღის გარდა კორესპონდენტისა.

მასალამე, მიუხედავად ასეთ აუტანე-ლი პირობებისა კორესპონდენტები წე-ობრივად და იურიდიულადაც ველდებუ-ლნი ვართ პრესის საშუალებით ჩემო და-

საუბლებლ მეზავს ხორც მტებს ეკლო-და ეკალ ვედენდეთ უნდა.
მე, როგორც კორესპონდენტი ერთს განებერებულს არცებას პრესის. საშუა-რებით მინდობა გამოგვახსნობდა, მაგ-რამ სამწუხაროდ ჩემდა გამოცრუვდა იმე-ლი და ნაცვლად პრესისა ჩემმა მოპირ-დაობრემ დიმიწყო მოცქეულების გზაწა, რომ მიხულიყავთ ერთს საღამოს მასთან, ან მის მეგობრის ერთ-ერთს ბნელს ათა-ხში და, რაშიდაც მე ბრალს ვსდებარ-ნი საგანზედ დამწყობ სკენის ქეკა*). რომ წერილი არ გამოგვლდეს, ვთავებ ამათ, რომ მე ასეთს ბუნდოვანს მოქმედებას ვერ ვეთანხმები ჩემს მოპირდაპირეს ჩე-ვლებს ვიხსენებ და ვეორად თს, რომ ეწვიობ ასეთი ვადმომირობის საკენ ზედ მიყოლით არ მივადგე „ტუტის“. აი, ამისათვის ვაცხადებ ერთხელ და უქანას-ქვლად, თუ ვისმეს რაიმე „შეცოდეს“, როგორც ეს მათ განიათ მომპირთან გა-ზუთის საშუალებით, რაზედაც ვალდ-ებულად ვარც ჩემს თავს არ დავგვიანო პასუხი.
წინამდებდე შემთხვევაში ესაბო ყოვე-ლივე მოცქეულებით ეპათს ჩემს ცოდ-ვლი მოპირდაპირებთან...
გ. დაუნდობელი.

*) თუშუკა ბეგრინადად მივიდებდე და შეუ-თვალე კიდევ, რომ მათთვის საშუალებით გვა-ცა პასუხი, მაგრამ რაღაც მოსახრებით იკადრა რუსული „პატახი“ და მინც მტკიცე აღბია იმ გზას, რომ მე მიმიწვიოს საიდუმლოდ და ჩვენ ორმე, რომელიც უნდა გავტყუდობ, სა-მეშ საკეწებით მინც არ უპირებს გამომტყა-ნებას (*). დასდვი მითხვლო მსჯავრო...
ბ. დ.

რედაქტორ-გამომცემელი
ქ. ი. ხერხეულიძე

1 მანეთიდან ფულს გადახადა ნაწილ ნაწილით **1 მანეთიდან**
● ხელის გეგინებში 25 მანეთიდან ●
იყილება იმპერიის ყველა ქალაქში, განსაკუთრებით საკუთარ მაღაზიებში.
თულისში სამი განყოფილება: 1) გოლოვისის პრესპექტზე სახალხო პირ-ები; 2) ვაგლის ქუჩა, სახლი ეფინეჩიანის; 3) ალბარბში, კავთის ქუ-ჩაზე, სახლი ვალალოვის.

პროკოდნიკის

ამხანაგობა რიბაში

1897 წ. 1908 წ.

საზაბრიკო საწყობის განყოფილება

ამიერ-კავკასიისთვის
თფილისში სოლოლაკის ქუჩა, № 4.

იყილება ნარდათ და ცალობით

დარგინებული წყალგაყვანილი ზედა ტრანსპონის სულ ძალი საზღვარგარეთულ ფასონების საუკეთესო ინგლისურ მატერიალისა სულ იფ ვანსაგედ.

დარგინებული წამოსასხამები და პალტოები ბ-ნთ აფიკრებისათვის.

დარგინებული მატერია სხვადასხვა მიზნისათვის.

ჩვენის ლ'უნელი.

სავცვლები რქის რგზინისაგან.

ცალოვით ვაჭრობა დელამიფაზე საუკეთესო

გალოშების პროკოდნიკისა

(25-5-5)